

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

“Hâkimliğimizin yukarıda esas numarası yazılı koğuşturma evrakı üzerinde yapılan inceleme araştırma sırasında verilen ara karar gereğince hükümlü ... hakkında uygulanması durumu bulunan 5275 sayılı Yasa’nın 83/1. maddesinin Anayasa’ya aykırılığına kanaat getirildiğinden, Anayasa’ya aykırılık hususunun incelenip değerlendirilmesi için dosyanın gönderilmesi kararı verilmiştir.

Hâkimliğimizce Anayasa’ya aykırılık nedenlerinin anlaşılabilmesi için kısaca dosyanın başlıklar hâlinde özetlenmesi gerekmektedir.

1- Hükümlü ..., dosyadaki bilgi ve belgelere göre taammüden adam öldürmek ve bu suça iştirakten dolayı müebbet hapis cezası ile cezalandırılmasına hükmedilmiş, bu karara istinaden hâlen Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunmaktadır.

2- Hükümlü..., Hâkimliğimize gönderdiği dilekçe ile Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkındaki Yönetmeliğe göre 3 kişilik ziyaretçi listesini yasal mevzuat nedeniyle değiştiremediğini, zira 60 günlük süre içerisinde tanınan haktan yakın akrabalarına ulaşamaması ve bu durumu sağlıklı değerlendirememesi nedeni ile yararlanamadığını, aradan geçen sürede bu listeyi değiştirmek istediğini talep etmiştir.

3- Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hâkimliğimize gönderdiği 27.12.2011 tarih ve 2011/14752 sayılı cevabi yazıda özetle; “... Akrabası dışında bulunan 3 arkadaş listesinde ise 60 gün süre içerisinde bildirmesi gerektiği ve bu listede belirtilen kişilerin ölüm, doğal afet, ağır hastalık ve ziyaretçisinin ziyaret olanağını ortadan kaldıracak yerleşim değişikliği gibi zorunlu hâllerde değiştirebileceği olarak düzenlediği ve bu nedenle 3 ziyaretçi listesinin değiştirilemediği hususu bilgilerinize arz olunur.” diyerek yasal olanağın bulunmadığını bildirmiştir.

4- Hükümlü ...’ın dosyamıza getirtilen müddetnamesinde Şartla Tahliye tarihinin 14.03.2020, Bihakkın Tahliye tarihinin 12.03.2040 tarihi olarak tespit edildiği görülmüştür.

5- Hükümlü ...’nın akrabası olmayan ziyaretçi listesini verilen 60 günlük süre içerisinde 27.02.2009 tarihinde kuruma verdiği, Hâkimliğimize yazmış olduğu dilekçe tarihinin 19.09.2011 tarihi olduğu anlaşılmıştır.

BAŞVURU NEDENLERİ:

Anayasamızın 17. maddesinde herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu hükme bağlanmıştır. Yürürlüğe giren tüm yasalarımızın Anayasamızda yer alan bu genel çerçeve içerisinde yer alması gerekir. Nitekim 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazına Dair Kanun’un 3. maddesi de infazda temel amacın açıklanmasını yaparken tutuklu ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumu kolaylaştırmak olduğunu söylemiştir.

İnfazın temel amacında yer alan bu ilke Anayasanın 17. maddesindeki temel hakla doğrudan bağlantılıdır. Zira kişinin cezaevi ortamında cezasını infaz ederken sosyalleşebilmesi ancak, maddi ve manevi varlığını koruma ve güçlendirmesine dayanmaktadır.

Sosyalleşmenin somut dünyadaki karşılığı karşılıklı iletişim kurma, sosyal dünya ile bağlantıda bulunma, gerçek hayat koşullarının içerisinde yer almayı gerektirmektedir. Tutuklu ve hükümlü olan bir kişinin bu hakları yasal olarak kısıtlanmıştır. Ancak, bu kısıtlama altında dahi yasa sosyalleşme yöntemi olarak tutuklu ve hükümlülere bir kısım haklar tanımıştır. Bunlardan bir tanesi de görüş yapabilme hakkıdır. Görüşün hangi çerçevede yapılacağı 5275 sayılı Yasanın 83. maddesinde düzenlenmiş ve bu maddeye dayalı olarak da Adalet Bakanlığına hükümlü ve tutukluların ziyaret edilmeleri hakkında yönetmelik çıkarılmıştır.

Bu maddeye göre cezaevinde bulunan tutuklu ve hükümlünün yasada sayılan yakınları dışında ad ve adreslerini bildireceği 3 kişi ile daha görüş yapma hakkı bulunmaktadır. Ancak bu hak, yasa metninde bir şarta bağlanmıştır. Bu da, “ZORUNLU HALLER DIŞINDA BİR DAHA DEĞİŞTİRİLMEMEK ÜZERE” ibaresi ile yer almıştır. Nitekim bu maddeye dayalı olarak çıkartılan yönetmeliğin 9/2. fıkrasında akrabası olmayan 3 kişinin isim, soy isim ve adreslerinin 60 gün içerisinde bildirilme yükümlülüğü getirilmiş, yasa da çerçevesi verilen zorunlu haller olarak da “ölüm, ağır hastalık, doğal afet, hükümlü ve tutuklunun nakli ya da ziyaretçinin ziyaret olanağını ortadan kaldıracak yerleşim yeri değişikliği gibi” hususlar sayılmıştır.

Hayatın içerisinde kişinin görüşmek istediği isimleri değiştirememesi, yasa da tanımlanan bu hallerden birinin bulunmaması durumunda kişi cezaevi içerisinde bulunduğu müddet boyunca görüşmek istediği kişileri değiştiremeyecektir. Yasadaki anlatımın hayatın gerçekleri ile bağdaşma olanağı da yoktur. Zira cezaevi ortamına girildikten sonra kendisini ziyaret edeceğini düşündüğü çok yakın bir arkadaşının bile ziyarete gelmemesi halinde tutuklu ya da hükümlünün yapabileceği yasal bir yöntem bulunmamaktadır. Hele ki somut olayda yer alan gibi şartla tahliye tarihine bile 8 sene daha bulunan bir kişinin bu müddet boyunca arkadaş listesini değiştirememesi maddi ve manevi varlığını cezaevi içerisinde ilerletmemesi sonucunu doğuracaktır.

Hükümlü ...'nın ziyaretçi listesini 2009 yılında verdiği, şartla tahliye tarihinin 2020 olduğu, bihakkın tahliye tarihinin 2040 olduğu göz önüne alındığında 83/2. maddede yer alan cümlelerin Anayasa'nın 17. maddesine aykırı olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

Yasa koyucu 3 kişilik arkadaş listesinin değiştirilememesine gerekçe gösterirken, öngördüğü hususların somut uygulamada Anayasal kurallara aykırılık teşkil etmeyeceğini düşünmüş olsa da, yukarıda açıklandığı gibi hakkındaki sürelerin bir ömür sürecini kapsayacak şekilde yer alan müddetnameye sahip kişiler için yeni bir yasal düzenleme yapılması gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle;

5275 sayılı Yasanın 83/1. maddesinde yazılı “ZORUNLU HALLER DIŞINDA BİR DAHA DEĞİŞTİRİLMEMEK ÜZERE” cümlesinin Anayasa'nın 17. maddesindeki temel düzenlemeye aykırılık teşkil ettiği kanaatine varıldığından, takdir yüksek mahkemeye ait olmak üzere bu cümlelerin iptaline karar verilmesi arz olunur. 03.01.2012”.